

Uitgespeld

Heeft u zich al verdiept in de nieuwe spelling? Even de proef op de som. Is het ideeënloos of ideeëloos, Christusbeeld of christusbeeld, procédé of procedé, kerstman of Kerstman, christus of Christus, diskman of discman, havo'er of havoër, naziagressie of nazi-agressie, paardebloem of paardenbloem, zijingang of zij-ingang, Middeleeuwen of middeleeuwen? En hoe breek je Frankrijk af aan het einde van een regel: Frank-rijk of Fran-krijk?*

Onlangs heeft de Taalunie weer een nieuwe editie van het Groene Boekje uitgebracht. En daarmee is de derde spellinghervorming in ruim vijftig jaar een feit. Alhoewel de nieuwe regels pas in augustus van kracht worden, is het verzet er tegen nu al hevig. Het onderwijs en de overheid zullen zich moeten conformeren, maar veel kranten, tijdschriften en andere media hebben al laten weten dit keer niet mee te doen.

Sinds de spelling-Siegenbeek uit 1804 wordt Nederland om de zo veel jaar geteisterd door een nieuwe spelling. In 1954 leidde dit zelfs tot een voorkeurspelling en een toegestane spelling, die ruim 40 jaar naast elkaar hebben bestaan. Deze toegestane spelling werd in 1995 weer afgeschaft en er verscheen een Groen Boekje dat bol stond van de fouten en dat de nieuwe en controversiële regels voor de tussen-n (met maar liefst zes uitzonderingen) introduceerde. Destijds deed staatssecretaris Aad Nuijs de holle belofte – zoals het een goed politicus betaamt – om iedere tien jaar een nieuw Groen Boekje uit te laten komen om daarin alleen nieuwe woorden op te nemen en niet meer aan de regels te sleutelen.

Inmiddels weten we wel beter. De Taalunie blijft volhouden dat er slechts wat plooiën zijn gladgestreken, maar ondertussen is het woordbeeld van veel woorden sterk veranderd. Deze veranderingen zijn allerm minst marginaal en missen soms elke vorm van logica. Zo krijgt sterrendom wel een tussen-n en vedettedom niet. De Middeleeuwen worden de middeleeuwen, maar bevrijdingsdag verandert in Bevrijdingsdag. En appèl verliest het accentteken en deelt voortaan zijn woordbeeld met de gelijknamige vrucht.

Veel kranten, tijdschriften (*de Volkskrant*, *Trouw*, *NRC Handelsblad*, *Elsevier*, *HP/De Tijd*, *Vrij Nederland*, *De Groene Amsterdammer*) en de NOS hebben al laten weten de nieuwe spelling niet te volgen. Zij zijn de blinde hervormingsdrang van de overheid beu. Bovendien vinden ze

de nieuwe regels verwarrend en onwerkbaar. De redacties beraden zich er zelfs over om terug te keren naar de spelling van vóór 1995. Volgens de eindredacteur van *de Volkskrant* sluit deze namelijk het beste aan bij het intuïtieve taalgevoel van de lezer.

Voor het onderwijs kan deze revolte echter verstrekkende gevolgen hebben. Overheid en onderwijs zijn immers verplicht om de nieuwe spelling per 1 augustus in te voeren. Leerlingen, studenten en docenten worden voor de bijna onmogelijke taak gesteld om zich weer een nieuwe spelling eigen te maken. Voor een twintigjarige student betekent het bijvoorbeeld dat dit al de derde spelling is die hij zal moeten hanteren. Tel daarbij op het feit dat gezaghebbende media hun eigen weg gaan bewandelen en de chaos is compleet. Hoe kun je als docent dan nog verwachten dat leerlingen goed leren spellen en kunnen terugvallen op vertrouwde woordbeelden?

De opstand van de media is wel begrijpelijk. De Taalunie maakt er een potje van en Nederland is het spellingcircus meer dan zat. Het slachtoffer hiervan is de taal echter zelf. Hoewel het de Taalunie valt aan te rekenen dat zij ronduit slecht omgaat met ons taaleigen, maakt de houding van de media het er zeker niet beter op. Hoe kun je een leerling nog duidelijk maken dat je op school pannenkoek en paddenstoel moet schrijven, in een krant die de spelling van 1995 aanhoudt, je pannenkoek en paddestoel kan tegenkomen en ten slotte in weer een andere krant die de voorkeurspelling verkiest, je pannekoek en paddestoel vindt?

Deze situatie verandert het Nederlands in een nog groter orthografisch doolhof. De taalbeheersing zal als gevolg ervan verder afzakken en in 2016 zal de Taalunie wel weer een nieuw Groen Boekje het licht doen zien om orde in de chaos te scheppen. Of het ze dan wel zal lukken?

Johan Graus
Hoofdredacteur

*De juiste antwoorden: ideeëloos, Christusbeeld, procédé, Kerstman, christus, discman, havoër, naziagressie, paardenbloem, zijingang, middeleeuwen en Fran-krijk.